

Anderš, Josef

Визначна україністична конференція в Оломоуці

Opera Slavica. 2008, vol. 18, iss. 4, pp. 49-53

ISSN 1211-7676

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116445>

Access Date: 23. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

зокрема 2500 вчителів пройшли підготовку за допомогою нових програм по боротьбі зі СНІДом, лозунгом якої є „Hilfe zur Seldsthilfe”; як культурний центр для зустрічей різних національностей і їхньої інтеграції та ін.

В залі, де відбувалися засідання, були також представлені кілька цікавих виставок (виставка крашанок, публікацій Дарини Тетеріної-Блохиної, вишиваних виробів, виставка картин українки німецького походження **Марти Оберраух-Мельничук** з Мюнхена, котра виступила перед присутніми з доповіддю «Українське мистецтво: Мистецькі роботи Тараса Шевченка»).

На завершення міжнародного конгресу учасників чекав невеличкий концерт, який був приємною несподіванкою для всіх: адже на сцені виступали німці українського походження, члени досить великого (за сучасної доби – 70 осіб) художнього колективу віком від 6 до 30 років з Києва, котрих запросила організаторка інтернаціонального заходу пані Дарина Блохина. У перерві між засіданнями гостинні хазяї частували гостей не лише духовно, учасники мали змогу покуштувати запашний український борщ і вареники, купити напам'ять книги або вироби місцевих майстринь.

Галина Мironова

Визначна україністична конференція в Оломоуці

28-30 серпня 2008 р. в Університеті імені Палацького в Оломоуці проходив IV-й Оломоуцький симпозіум українців Середньої і Східної Європи на тему “**Сучасна україністика: проблеми мови, літератури та культури**”, організований секцією україністики Кафедри славістики Філософського факультету. У міжнародній науковій конференції, яка відбувалася під егідою Чеської і Міжнародної Асоціації Україністів, брало участь понад 100 учених з України, Австрії, Польщі, Італії та Чеської Республіки.

Конференцію відкрив голова оргкомітету **проф. Й. Андерш**, завідувач секції україністики, який сердечно привітав учасників з початком роботи форуму і надав слово для вітання гостям. Учасників конференції привітали **проф. д-р Л. Дворжак**, ректор Університету імені Палацького в Оломоуці, **доц. д-р Д. Шимек**, заступник декана Філософського факультету УП, **доц. д-р З. Пехал**, завідувач кафедри славістики ФФ УП, **акад. В. Кононенко**, професор Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаніка, **проф. М. Мозер**, професор Інституту славістики Віденського університету та **Іван Кулеба**, Посол України в Чеській Республіці.

Робота симпозіуму проходила на *пленарних і секційних* засіданнях.

На першому *пленарному засіданні* було заслухано доповіді із загальнотеоретичною проблематикою. У доповіді **В. Кононенка** (Івано-Франківськ) “Українська лінгвокультурологія: аспекти вивчення” говорилося про те, що функціонування літературного стандарту за умов включення різного роду регіоналізмів, етнографізмів, екзотизмів і под. не лише не руйнує спільне національне підґрунтя, а й розширює його обрії. Доповідь **Й. Андерша** (Оломоуць) була присвячена валентно-інтенційним моделям з дієслівно-ад’єктивними предикаторами в українській мові в зіставленні з чеською. **О. Турган** (Запоріжжя) говорила про образ Музи в українській

літературі кінця XIX – початку XX ст. Предметом доповіді **М. Мозера** (Відень) були взаємини Галичини і Великої України в XIX ст. Перше пленарне засідання завершилося презентацією книжки Миколи Мушинки "Листування Івана Зілинського з Іваном Панькевичем (1913-1951)", яку представила **В. Чикут** (Ужгород).

Далі робота конференції продовжувалась у *мовознавчій, літературознавчій і культурологічній секціях*.

Мовознавча секція розглянула широке коло питань, пов'язаних зі структурою, функціонуванням й історією української мови. Проблемам дослідження різних рівнів мовної структури та сфер функціонування мови присвятили свої доповіді **М. Лесюк** (Івано-Франківськ) "Назви коханої людини в сучасній українській мові", **Вас. Грещук, Вал. Грещук** (Івано-Франківськ) "Гуцульські діалекти в повісті Антона Крушельницького "Рубають ліс", **С. Дель Гаудіо** (Відень) "Міждіалектні українсько-білоруські контакти при творенні суржику на північному заході Чернігівської області", **Г. Ситар** (Донецьк) "Конверсивність прийменникових одиниць в українській мові", **Л. Марчук** (Кам'янець-Подільський) "Градаційна лексика української мови", **О. Кульбабська** (Чернівці) "Метафора як семантична основа "прихованої" предикації у художньому тексті", **М. Мельник** (Одеса) "Антропонімія драматичної поеми Ліни Костенко "Сніг у Флоренції", **А. Ковтун** (Чернівці) "Семантичний потенціал лексем *святий* та *апостол* (на матеріалі української художньої прози XX ст.), **С. Руденко** (Харків) "Календарно-обрядова маркованість лінгвістичних знаків аглютинації", **Л. Сапожнікова** (Харків) "Адаптація лексичних запозичень в українській підмові ресторанного господарства (на матеріалі функціонування лексеми *кава*), **У. Холлод** (Оломоуць) "Роль сполучників у вираженні непрямої модальності", **В. Труб** (Київ) "Про функціонування оцінних компонентів у значеннях лексичних одиниць", **С. Лавриненко** (Ізмаїл) "Інтерактивна дидактична програма "Тестові завдання з синтаксису сучасної української мови", **Н. Глізнуца** (Одеса) "Проблема сприйняття довгих подовжених та подвоєних приголосних у сучасній українській мові: експериментально-фонетичне дослідження" та ін. У доповіді **Т. Ковальнової** (Київ) "Політико-правові засади формування української термінології" була висловлена думка, що головною засадою розвитку української термінології і фахової мови повинно бути відродження української мови. Досягти цього можна, дотримуючись таких правил: добирати питоми українські терміни, не запозичати чуже слово за наявності українського відповідника, запозичати термін з мови-оригіналу, засвоювати чужий термін за граматичними й правописними нормами української мови. Доповіді **О. Сірук** (Київ) "Лінгвістичні проблеми укладання Комп'ютерного тезауруса дієслів української мови", **Н. Чейлитко** (Київ) "Укладання лексико-тематичної моделі дискурсу на основі формальних синтаксичних критеріїв", **Н. Чейлитко, А. Галкіна** "Типові моделі зон зв'язків словоформ в українському реченні", **Н. Дарчук, В. Сорочкіна** (Київ) "Електронний словник лінгвістичної термінології з інформаційно-пошуковою системою (тезаурус), **Н. Дарчук, В. Сорочкіна** "Образ влади у сучасному газетному дискурсі" були присвячені аналізу стану та перспектив тезаурусотворення в Україні, обґрунтуванню правомірності укладання лексико-тематичної моделі дискурсу на основі знань про синтаксичну структуру речень, що входять до його складу, висвітленню засад методу аналізу зон зв'язків словоформ у реченні, опису лексикографічної та енциклопедичної електронної бази даних лінгвістичних термінів та показу результатів моніторингу корпусу газетних дискур-

сів (2004-2008 роки), здійсненого за спеціальною методикою. Аналіз української мови у зіставленні з чеською та іншими слов'янськими й неслов'янськими мовами містився в доповідях **Р. Немеца** (Оломоуць) "Деякі особливості валентно-інтенційної структури двоскладних дієслівних речень в українській мові в порівнянні з чеською", **І. Єфименко** (Київ) "Українсько-чеські антропонімічні паралелі (на матеріалі українських та чеських прізвищ", **Д. Будняк** (Кельці) "Діалогізація публіцистичного мовлення в українській та польській мовах" і **С. Соколової** (Київ) "Фреймова структура українського дієслова та її відображення засобами інших мов". Історична проблематика знайшла відображення в доповідях **Г. Наєнко** (Київ) "Жанри наукового стилю української мови XVI-XVIII століть" та **І. Гуцуляк** (Чернівці) "Мовностилістичний вияв гіперболізації та мейозису в барокових текстах". У доповіді **В. Чикут** (Ужгород) "Внесок Августина Волошина та Івана Панькевича в розвиток мовознавчої науки на Закарпатті" було подано характеристику мовознавчого процесу на Закарпатті на початку ХХ ст.

На *літературознавчій секції* було обговорено актуальні проблеми розвитку сучасного літературного процесу, питання історії української літератури (класичної і сучасної), фольклористичну проблематику. У багатьох доповідях домінував порівняльний, історико-типологічний аспект. У доповіді **П. Водяної** (Миколаїв) "Художня рефлексія світу дитинства як ключова метафора покоління шістдесятників в українській літературі", присвяченій "українському шістдесятництву", було відзначено, що нова концепція характеру поставала в прозовому доробку шістдесятників значною мірою на базі образу воєнного дитинства, що об'єднував письменників у покоління. **Н. Науменко** (Київ) у доповіді "Вино у сучасній українській поезії" характеризувала образ "вино" як лінгвокультурологічний концепт української поезії кінця ХІХ-початку ХХІ ст., показала, що "вино", виступаючи в різних образних іпостасях (епітет, метафора, алегорія, символ), стає визначником особливого, образно-емоційного ладу української літератури, яка утверджується як вияв пантеїстичного світогляду. До аспектів національної проблематики, соціальних проблем, творчої манери письменника була привернена увага в доповідях **В. Вандишева** (Суми) "Соціологія і семасіологія художнього образу", **І. Глотовой** (Мелітополь) "Морально-естетичні та екзистенційно-національні проблеми в повістевому доробку Є.П. Гуцала", **В. Хархун** (Київ) "Онтологічні проекти тоталітаризму (на матеріалі драматургії О. Корнійчука", **А. Тимофєєва** (Кам'янець-Подільський) "Опозиція національне/соціальне у п'єсах М. Куліша крізь призму колористичної символіки", **Н. Кердівар** (Одеса) "Поетика романтичного героїзму і типологія героїв у творчій спадщині М. Трублаїні", **М. Васьківа** (Кам'янець-Подільський) "Пригодницько-агітаційний "роман" В. Еллана-Блакитного та І. Кириленка", **К. Усачової** (Київ) "Рецепція циклу Наталени Королеви "Легенди старокиївські: 20ті-40ві-90ті роки ХХ століття", **О. Гук** (Одеса) "Між природою та культурою – проблема екзистенції жінки в сучасній українській прозі", **Н. Видашенко** (Харків) "Шляхи розкриття авторського "Я" у "Щоденнику" О.П. Довженка" та ін. У доповіді **І. Немченко** (Одеса) "Феномен мовчання в історичному романі у віршах Ліни Костенко "Маруся Чурай" було показано, що мовчання в різноманітних проявах відіграє неабияку роль і на рівні сюжету й композиції, і на рівні характеротворення. Аналіз творчої манери Івана Франка був представлений у доповідях **С. Хороба** (Івано-Франківськ) "Моделі оніричного простору в системі художнього мислення Франка-драматурга", **Р. Голо-**

да (Івано-Франківськ) "Франкове оповідання "Поки рушить поїзд" у світлі теорії імпресіоністичного мистецтва" та **Л. Водяної** (Миколаїв) "Феномен сну в творах І. Франка". С. Хороб підкреслив, що використані драматургом "сни", "візії", "привидіння", "уявлення" несуть у собі подвійний смисл: з одного боку, вони сприймаються як суто художній прийом драматургічної поезики, з іншого – письменник ще більше заглиблюється у лабіринти "нічної свідомості", подаючи сновидіння як художню реальність. На думку Л. Водяної, сон у творчості І. Франка можна розглядати як творення нового світу героя-екзистенціала. Фольклористична проблематика розглядалася в доповідях **М. Костів** (Львів) "Жанрова специфіка пластових пісень", **Л. Михно** (Суми) "Художньо-образна система пісень купальського циклу", **Т. Беценко** (Суми) "З історії вивчення українських народних дум", **О. Шалак** (Київ) "дослідження Поділля другої половини XIX століття", **Б. Гладич-Олейко** (Львів) "Віктор Петров – дослідник архаїчного фольклору" та **І. Довгалюк** (Львів) "Фольклористична спадщина Осипа Роздольського". З доповідями на тему українсько-чеських фольклористичних зв'язків виступили також **В. Федас**, **Й. Федас** (Київ), **Л. Гарасим** (Львів).

Тематика *культурологічної секції* була дуже широкою і об'єднувалася розумінням культури як національного феномену. В основу доповідей було покладено думки щодо місця й функцій культури в українському національному просторі. У цьому контексті учасників дискусії турбували проблеми функціонування української мови в різних сферах життя й діяльності з позицій утвердження мовної свідомості. Зокрема, у доповідях **І. Плотницької** (Київ) "Поняття мовної свідомості в управлінському спілкуванні", **Т. Веретенко** (Харків) "Мовленнєва комунікація викладача як складова його професійної компетенції", **Н. Попович** (Сімферополь) "Методологічні засади навчання орфоепічних норм української мови в умовах функціональної багатомовності (до практики навчання російськомовних студентів)", **Н. Заверико** (Запоріжжя) "Особливості комунікації соціального педагога", **О. Микитюк** (Львів) "Мовна самостійність як "найголовніша ознака гідності" та ін. ішлося про мовленнєву комунікацію, комунікативну діяльність, методологію навчання мови.

Частина доповідей була присвячена проблемам історії становлення і вивчення мовно-культурної спадщини. Розглянуті, зокрема, питання традицій української культури в її співвідношенні з загальногуманістичними цінностями (повідь **А. Міносяна і І. Коршунової** (Харків) "Традиції гуманізму і культурних загальнолюдських цінностей в українському суспільстві: історія та сучасність"), визначення місця української мови в системі слов'янських мов в історичній ретроспективі (повідь **С. Вакулєнка** (Київ) "Слов'янська група мов у класифікаційних спробах київських професорів філософії (кінець XVII-перша третина XVIII ст.)"), ролі західноукраїнського варіанта української літературної мови (повідь **В. Піддубної** (Харків) "Український стилістичний словник" І. Огієнка та його рецепція в Галичині").

Важливі аспекти української культури досліджувалися з позицій можливостей перекладності текстів українською мовою (повідь **В. Радчука** (Київ) "Динаміка перекладності"), нових досягнень у галузі науки (повідь **В. Заболотного** (Харків) "Україністика: культура та духовність у світлі останніх змін у науці та релігії. Переворот у світогляді"). У доповідях **С. Гармаша** (Гармаш) "Взаємозв'язок культурної спадщини минулого (філософської думки українських і російських мислителів) та сучасних ідей комізму", **Л. Шейни** (Харків) "Самоуправство в контексті самовряду-

вання”) підприємницька діяльність, самоврядування характеризувалися як вияви поведінкових культурних стереотипів.

Викликали інтерес доповіді **І. Стрілець** (Чернівці) ”Вікові особливості застосування способів апеляції в українській сім’ї”, **У. Парубій** (Львів) ”Суб’єктно-об’єктна специфіка наративних моделей у замовляннях”, **Л. Малес** (Київ) ”Свята в українському суспільстві” і **І. Чернової** (Запоріжжя) ”Містичне як вияв авторської свідомості в сучасній українській фантастиці”, присвячені взаєминам в українській сім’ї, українським замовлянням, містичному як компонентам українського ментального світу.

Доповіді, репрезентовані на засіданнях секцій, викликали численні запитання. Проведені дискусії засвідчили високий науковий рівень учасників обговорення актуальних проблем сучасної україністики в її цілісній науковій поліпарадигмі. Відрадно те, що разом із відомими вченими активну участь у роботі симпозиуму взяли молоді дослідники. Як відзначив на заключному пленарному засіданні проф. С. Хороб, ”такий обмін результатами конче потрібний сьогодні, коли ми прагнемо будувати спільний європейський дім, коли європейськості нашої науки нема альтернативи. Наприкінці хотілося б від імені всіх доповідачів висловити щиру вдячність організаторам цього наукового міжнародного форуму і побажати їм нових творчих успіхів, нових симпозиумів, в середовищі яких відчувається справжній дух науки, думки й волі, як сказав би Іван Франко”.

До конференції було видано збірник статей: UCRAINICA III. Současná ukrajiništika. Problémy jazyka, literatury a kultury. AUPO. Facultas Philosophica. Philologica 97 – 2008. Univerzita Palackého v Olomouci. Editor J. Anderš, DrSc., Olomouc 2008. 1. a 2. část, 768 s.

V-й Оломоуцький симпозиум україністів відбудеться 26-28 серпня 2010 року (див. <http://www.ukrajiništika.upol.cz>).

Йозеф Андерш

Nitranské rusistické dny

Ve dnech 16.-17. května 2008 uspořádala katedra rusistiky Filozofické fakulty Univerzity Konstantina Filozofa v Nitře již podruhé mezinárodní vědecký seminář *Nitranské rusistické dny*. Jednání prvního dne zahájila vedoucí pořadajícího pracoviště prof. PhDr. **J. Sokolová**, CSc. Přivítala přítomné na půdě nitranské univerzity. Společné setkání rusistů označila jako vhodnou příležitost k vzájemnému obohacení v badatelské činnosti v oblasti rusistiky. Jménem organizátorů vědeckého semináře promluvil prof. PhDr. **A. Červeňák**, DrSc. Vzpomněl nedávnou minulost, kdy Nitra byla jedním z významných center slovenské a vůbec československé rusistiky. Veškeré aktivity měly tehdy zejména politický podtext v souladu s požadavky tehdejší doby. Jiný záměr mají nynější setkání: především je třeba uvědomit si, jaké místo zaujímá a v budoucnosti v období probíhající globalizace světa bude zaujímat rusistika jako studijní a vědní obor. Přimlouval se za to, aby se stalo pravidlem, že všechna rusistická pracoviště na Slovensku a v českých zemích budou udržovat mezi sebou kontakty; tento požadavek spatřuje na prvním místě v tom, že si budou navzájem posílat vydané publikace a takto se budou seznamovat s výsledky svých